

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

7-8. évfolyamos tanulók számára

megoldás

1. Állati keveredés

A következő közmondásokban eltévedtek az állatok. Cseréld ki az állatnevet, írd a helyeset a vonalra!

Éhes mókus makkal álmodik. disznó

A hazug embert hamarabb utoléri, mint a sánta tehenet. kutyát

Előre iszik a tigris bőrére. medve

Sokat akar a farkas, nem bírja a farka. szarka

Egyszer volt Budán birkavásár. kutya-, vagy kutyavásár

Dobbal nem lehet egeret fogni. verebet

6p

2. Hiánypótlás

Pótold a hiányzó betűket a táblázat szavaiban! Ügyelj arra, hogy egyértelműek legyenek az ékezetek!

<i>i - í</i>	<i>u - ú</i>	<i>ü - ő</i>
<i>vízilabda</i>	<i>bujkál</i>	<i>szüntelen</i>
<i>ígéret</i>	<i>turista</i>	<i>hétfejű</i>
<i>dicséret</i>	<i>húszas</i>	<i>tűzijáték</i>

9p

3. Választás

J vagy ly? Húzd alá a helyes szóalakot!

kevéj - kevély

lesújt - lesúlyt

vájkál - válykál

karvaj - karvaly

bojong - bolyong

petrezsejem - petrezselyem

zsámoj - zsámoly

tutaj - tutaly

gomojfelhő - gomolyfelhő

viszáj - viszály

10p

4. Február 3. - a magyar rejtvényfejtők napja

Olvasd el az alábbi szöveget és válaszolj a kérdésekre!

A mai értelemben vett keresztrejtvény megszületését hivatalosan ...1913. december 21-ére datáljuk, szülőatyjának pedig a liverpooli származású Arthur Wynne-t tekintjük, aki a New York World magazin vasárnapi mellékletében tette közzé szókeresztezős játékát.... Akadtak persze szkeptikusok, akik nem jósoltak nagy jövőt a gyermekjátékból felnőttek szenvedélyévé vált időtöltésnek. Több lapban viccekkel tették nevetségessé a rejtvényfejtést, de népszerűvé válását már semmi sem akadályozhatta meg. 1924-ben piacra dobták az első keresztrejtvény-könyvet, ami óriási sikert aratott. ...

A keresztrejtvények 1944-ben még a hadtörténetbe is bekerültek: a szövetséges csapatok hírszerzői (szintén rejtvényfejtők) megdöbbenve konstatálták, hogy a brit The Daily Telegraph keresztrejtvényeiben rendre feladványként szerepelnek a tervezett normandiai partraszállással kapcsolatos titkos kódnevek.... A rejtvényeket összeállító középiskolai tanárt kihallgatták, de ártatlannak bizonyult. Csak négy évtized után derült ki, hogy a szavak a tanár egyik diákjának ötletére kerültek a rejtvénybe, aki a katonai táborok környékén lődörögve hallotta őket. A keresztrejtvény 1925. január 22-én Magyarországra is megérkezett. A Ma Este című lap hasábjain megjelent feladványt Kristóf Károly fiatal újságíró szerkesztette, miután meglátta az angol lapokban közölt négyzetrácsos feladatokat. A legenda szerint a kész rejtvényt szerette volna kipróbálni valakin, ezért leszaladt az EMKE-be, ahol egy fiatalember a verseskötetét árulta. Fölhívta a szerkesztőségbe, leültette, s elé tette a feladványt, de az a trükkös négyzetháló láttán azt mondta: Van nekem elég rejtvény az életemben! - azzal felállt és elment. A fiatalembert József Attilának hívták...

Forrás: http://www.ma.hu/életmod.hu/196461/100_eves_az_első_keresztrejtvény

a) Töltsd ki a táblázatot a hiányzó adatokkal!

Idő	Helyszín	Esemény
1925. január 22.	Magyarország	Magyarországon megjelenik az első keresztrejtvény.
1913. december 21.	Amerika vagy Egyesült Államok vagy New York	A keresztrejtvény megszületése.
1944.	Anglia vagy Nagy-Britannia	A II. világháború során titkos kódneveket rejtettek el a keresztrejtvényekben.

6p

b) A szövegben a „keresztrejtvény” szónak több szinonimája (rokon értelmű szava) is megtalálható. Írj ki hármat!

szókeresztezős játék, négyzetrácsos feladat

feladvány, trükkös négyzetháló

6p

- c) Mit jelentenek az alábbi idegen eredetű kifejezések? Lehet, hogy egy sorban több válasz is helyes. Karikázd be valamennyi jó megoldát!

konstatálták

megbocsátották	megállapították	megalapították
----------------	------------------------	----------------

szkeptikusok

hitetlenek	hiszékenyek	kétkedők
-------------------	-------------	-----------------

datáljuk

keltezzük	kezdjük	dátumozzuk
------------------	---------	-------------------

9p

- d) Kinek a nevéhez fűződik...

- az első keresztrejtvény? Arthur Wynne
- az első magyar keresztrejtvény? Kristóf Károly
- a következő mondat: „Van nekem elég rejtvény az életemben!” József Attila

3p

- e) Hogyan fogalmazza meg a szöveg a következő gondolatokat? Idézd pontosan a szövegből!

Pl.: nyomtatásban nyilvánosságra hozta: „tette közzé”

nem hittek a sikerben: „nem jósoltak nagy jövőt”

mindenképpen véghez vitte: „semmi sem akadályozhatta meg”

értékesítették: „piacra dobták”

mindenkinek nagyon tetszett: „óriási sikert aratott”

nem bizonyították a bűnösségét: „ártatlannak bizonyult”

5p

- f) Tedd jelen időbe és felszólító módba az idézet igéit! Ügyelj arra, hogy a szám, a személy és a ragozás se változzon!

tették: tegyék

akadályozhatta: akadályozhassa

hallotta: hallja

szerkesztette: szerkessze

elment: menjen el

meglátta: láss meg

12p

g) Írd le –i képzővel a következő tulajdonneveket!

Liverpool liverpooli

Arthur Wynne Arthur Wynne -i

New York World New York World-i

Magyarország magyarországi

József Attila József Attila -i

5p	
----	--

5. Tegyük próbát!

a) Mi is összeállítottunk egy keresztrejtvényt. A megfejtések Kölcsey Ferenc Himnuszának hiányzó szavai. 1823. január 22-én fejezte be a költő a kéziratot, s ekkor ünnepeljük a magyar kultúra napját. Írd be a hiányzó szavakat a számokkal jelölt sorokba!

1.	K	Á	R	P	Á	T				
	2.	N	E	K	T	Á	R	T		
3.	T	E	N	F	I	A	D			
	4.	H	O	N	J	Á	T			
5.	B	É	R	C	R	E				
	6.	M	E	L	L	E	T	T	E	
7.	R	Ő	P	K	E	D	T	E	K	
	8.	H	O	L	T	N	A	K		
9.	T	E	N	G	E	R	É	N		

1. Őseinket felhozád I _____ szent bércére,
2. Tokaj szőlővesszein I _____ csepegtettél.
3. Hányszor támadt _____ I Szép hazám kebledre,
4. Szerte nézett s nem lelé I _____ a hazában,
5. _____ hág és völgybe száll,
6. Bú s kétség _____,
7. Vár állott, most kőhalom, I Kedv s öröm _____,
8. S ah, szabadság nem virúl I A _____ véréből,
9. Nyújts feléje védő kart I _____ kínjának.

b) Ha jól oldottad meg a feladatot, akkor a kiemelt oszlopban egy értelmes szót találsz, amelyik a Himnusz keletkezési idejére vonatkozik.

REFORMKOR

10p	
-----	--